

FRATERS CMM MAGAZINE

3/20

| DE BIJBEL LEZEN | VERHALEN VAN VROEGER:
JEUGDHERINNERINGEN AAN DE FRATERSCHOOL IN
ZWOLLE | IN DE KIJKER: SCHILDERIJEN VAN MICK MBOGO
| APOSTOLAAT IN BEELD: VAKANTIEVIERDAAGSE | ROND
JOANNES ZWIJSEN: PORTRETTEEN | AFSCHIED VAN DE
VUURHAARD | ZIE MIJN MENSEN: NOODKREET |

Neem ook eens een
kijkje op de website
www.cmmbrothers.org

INHOUD

MISSION STATEMENT

Barmhartigheid is van alle tijden en plaatsen.

Barmhartigheid staat centraal in alle wereldgodsdiensten: hindoeïsme, boeddhisme, jodendom, christendom en islam.

De beweging van barmhartigheid heeft een spoor getrokken in de geschiedenis.

De verschillende vormen waarin zij verschijnt, zijn uitdrukking van de samenleving waarin zij ontstond en van de spiritualiteit die haar draagt.

De Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid is geworteld in de christelijke barmhartigheid.

Verloren zoon, Rembrandt.

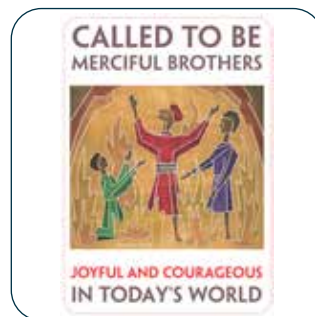

GESPREK MET DE
ALGEMENE OVERSTE

4

KORTE BERICHTEN

5

COLOFON

Fraters CMM is het drie keer per jaar verschijnende contactblad van de Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid. Een abonnement is gratis. Een vrijwillige bijdrage is welkom op IBAN: NL30INGB0001068517 (BIC: INGBNL2A). ISSN 1574-9193

Redactie:

Nathalie Bastiaansen (hoofd- en eindredacteur),
frater Edward Gresnigt, frater Ad de Kok,
frater Benyamin Tunggu.

Met bijdragen van:

frater Michael Mbogo, frater Elijah Agilo,
Harry Koopman, Nelleke Verstijnen,
stichting 'Ik sta voor vrede vrijheid & vriendschap',
Charles van Leeuwen, frater Agustinus Farneubun.

Vertaling:

frater Edward Gresnigt, Nathalie Bastiaansen.

Ontwerp: Heldergroen (www.heldergroen.nl)
Opmaak en druk: DekoVerdivas (www.DekoVerdivas.nl)

Contact: Fraters CMM Gasthuisring 54
5041 DT Tilburg
Tel.: 013 5432777 (Nathalie Bastiaansen)
E-mail: magazine@cmmbrothers.nl
Website: www.cmmbrothers.org

Foto omslag voor: frater Michael (Mick) Mbogo
(Kenia) met een van zijn schilderijen.

Foto omslag achter: Waterval *Zell am Ziller*,
Oostenrijk. Foto: frater Ad de Kok.

VERHALEN VAN VROEGER:
JEUGDHERINNERINGEN

8

IN DE KIJKER: MICK MBOGO

10

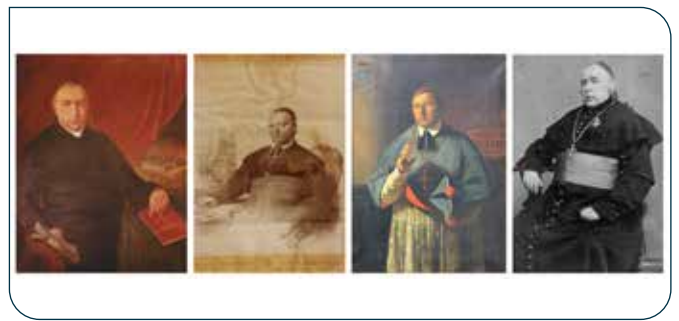
VAN DE REDACTIE

Het generaal kapittel 2020 moest opnieuw worden uitgesteld, dus hierover kunnen we nog niet veel schrijven. Gelukkig valt er nog veel meer te berichten. Met de 'portretten van Joannes Zwijsen' in dit nummer nemen we afscheid van de rubriek 'Rond Joannes Zwijsen'. Met dank aan Charles van Leeuwen, want voor de bijdragen in deze rubriek konden we steeds putten uit zijn geschiedschrijving. En voor de mensen met een speciale interesse voor geschiedenis: niet getreurd! In deze uitgave presenteren we het eerste artikel van de nieuwe rubriek 'Verhalen van vroeger'. Harry Koopman bijt de spits af en haalt in zijn bijdrage herinneringen op aan de fraterschool in Zwolle in de jaren '50. Heeft u ook een mooi verhaal? Neem dan eens contact op met de redactie. De rubriek 'In de kijker' toont schilderijen van frater Michael Mbogo uit Kenia, wiens werk door de hoofdredacteur werd 'gespot' op Facebook. Het is altijd fijn om weer een creatief talent in de congregatie te ontdekken. In de serie 'Apostolaat in Beeld' kunt u deze keer zien hoe mensen genoten van een korte vakantie in Kloosterhotel ZIN, verzorgd door fraters en vrijwilligers. Op pagina's 16-17 leest u over het afscheid van het fraterhuis in Udenhout, maar vooral over wat er in dat fraterhuis de afgelopen 120 jaar zoal gebeurde. In 'Zie mijn mensen' op pagina 19 vertelt frater Agus Farneubun over een hartverscheurende noodkreet die hem aanzette tot actie.

APOSTOLAAT IN BEELD: VAKANTIEVIERDAAGSE

12

ROND JOANNES ZWIJSEN

15

AFSCHEID VAN DE VUURHAARD

16

IN MEMORIAM

18

ZIE MIJN MENSEN

19

GESPREK

MET DE ALGEMENE OVERSTE

Op 4 oktober 2020 bracht het Vaticaan de 3e encycliek uit van Paus Franciscus, Fratelli Tutti ('Allen broeders en zusters'). Je hebt de volledige tekst al gelezen, kun je ons enkele gedachten daarover meegeven?

Onlangs bestudeerde ik ook het Magnificat, en op de een of andere manier resoneerden de woorden van Maria met die in *Fratelli Tutti*. Net als de encycliek heeft Maria's lied een sterke morele, sociale en economische kant.

Als Maria zegt: "Hij toont zijn macht en de kracht van zijn arm, en drijft uiteen wie zich verheven wanen", spreekt ze over een morele revolutie, over de dood van de trots. Ook in *Fratelli Tutti* vinden we zo'n morele oproep. We hebben de neiging om de ogen te sluiten voor mensen in nood en we weigeren om hulp te vragen als we die nodig hebben. We moeten onszelf vernederen om de armen te zien, te horen, aan te raken, te voelen, te ruiken, om onder hen te zijn. Paus Franciscus verwijst naar onze kwetsbaarheid en beperkingen die worden blootgelegd door de pandemie die de wereld momenteel teistert. Wat we ook bereikt hebben, deze pandemie laat zien dat we allemaal kwetsbaar zijn. Wat is jouw tekortkoming? Waar zou jij wat hulp kunnen gebruiken?

Als Maria zegt: "Heersers stoot hij van hun troon, en wie gering is geeft hij aanzien", spreekt ze van een sociale revolutie. Maria weet dat ze voor de ogen van

de wereld niets bijzonders is. En toch heeft God haar uitgekozen om de mensheid het grootste geschenk te brengen. Onze huidige samenleving is zozeer gericht op prestige en rijkdom, dat we ons beperken in het delen van het weinige dat we hebben voor de mensen in nood. Voor God zijn de labels en het prestige van de wereld niet belangrijk. Hij kijkt naar het hart van een mens, zoals hij dat ook met Maria heeft gedaan. Wat is jouw focus, als je naar mensen kijkt? Wat zie je? En hoe wil je dat anderen jou zien?

Als Maria zegt: "Wie honger heeft overlaadt hij met gaven, maar rijken stuurt hij weg met lege handen", verwijst ze naar een economische revolutie. Ook op dit punt is de encycliek zeer rijk, en tegelijkertijd een hele uitdaging. Het hebben van rijkdom is geen slechte zaak. Het gaat erom hoe we onze rijkdom gebruiken. Het vereist dat we nadenken over hoe we onze samenleving kunnen organiseren. Als we onszelf beschouwen als echte christenen (of andere gelovigen), waarom is er dan zoveel honger en dakloosheid en onrechtvaardigheid in de wereld? Als God ons naar Zijn beeld heeft geschapen, van ons houdt en voor ons zorgt, wat vraagt dit dan van ons? Wat zou de bedoeling kunnen zijn van ons bestaan?

frater Lawrence Obiko
in gesprek met Nathalie Bastiaansen

GENERAAL KAPITTEL

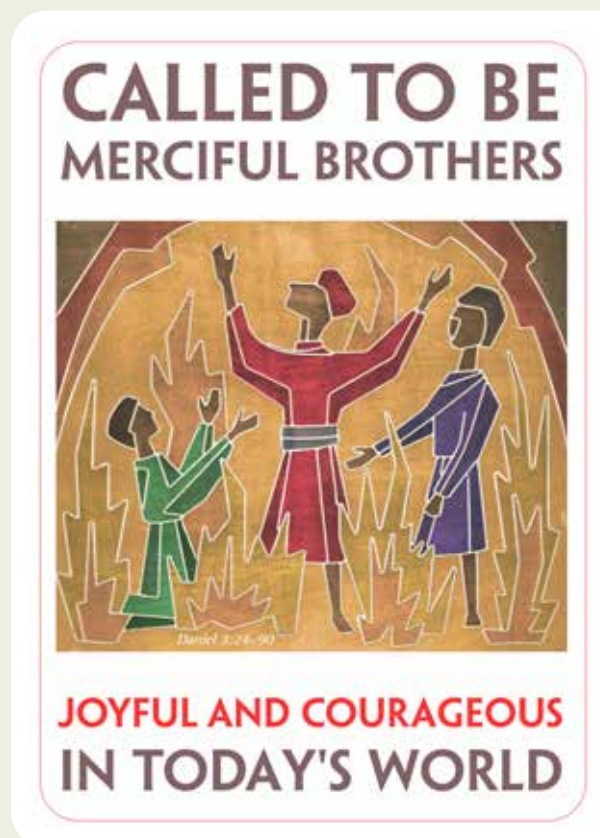
Van 18 mei tot 7 juni 2020 zou aanvankelijk in het Generaal in Tilburg het generaal kapittel plaatsvinden. Vanwege de wereldwijde coronacrisis moest dit worden uitgesteld. Het bestuur had gehoopt het kapittel in november van dit jaar te kunnen organiseren. Echter, gezien de situatie in de verschillende landen en de beperkingen met betrekking tot internationale vluchten was het vieren van een generaal kapittel in november 2020 in Tilburg (of enig ander land) ook niet mogelijk.

Het generaal bestuur heeft nog even overwogen te onderzoeken of het generaal kapittel online te organiseren is. De richtlijnen van de Congregatie voor de Instituten van het Gewijde Leven staan een generaal kapittel via online communicatiemiddelen echter niet toe. "De seculiere traditie van de kapittels vraagt om fysieke aanwezigheid, als een manier om de voortdurende zoektocht naar het algemeen belang te beschermen en te bevorderen."

Het generaal bestuur heeft moeten besluiten om het generaal kapittel opnieuw uit te stellen, voorlopig tot mei/juni 2021. Met instemming van Rome wordt het mandaat van de zittende besturen (generaal bestuur en econoom, en provinciale en regionale besturen en economen) verlengd tot de dag van de verkiezingen in mei of juni 2021.

Algemene overste frater Lawrence Obiko schreef in een brief aan alle fraters in de congregatie dat hij graag

had gezien dat de situatie anders was geweest, maar dat we "nederig moeten accepteren dat Gods wegen niet onze wegen zijn. Laten we verenigd blijven in deze uitdagende tijden en laten we samen bidden voor betere tijden."

JUBILEA IN 2021

75 jaar frater

29 augustus:

frater Hermenegildus Beris.

65 jaar frater

29 augustus:

frater Kees Hems,
frater Frans Janssen.

60 jaar frater

29 augustus:

frater Theo Adams,
frater Ad de Kok.

50 jaar frater

11 februari:

frater Antonius Kodoatie,
frater Lukas Mandagi.

40 jaar frater

11 juni:

frater Daniel Telaumbanua.
15 juni:

frater Mathias Borlak,
frater Vinsent Bahan Tewelu,
frater Ronald Randang.

1 juli:

frater Johannes Kojongian.

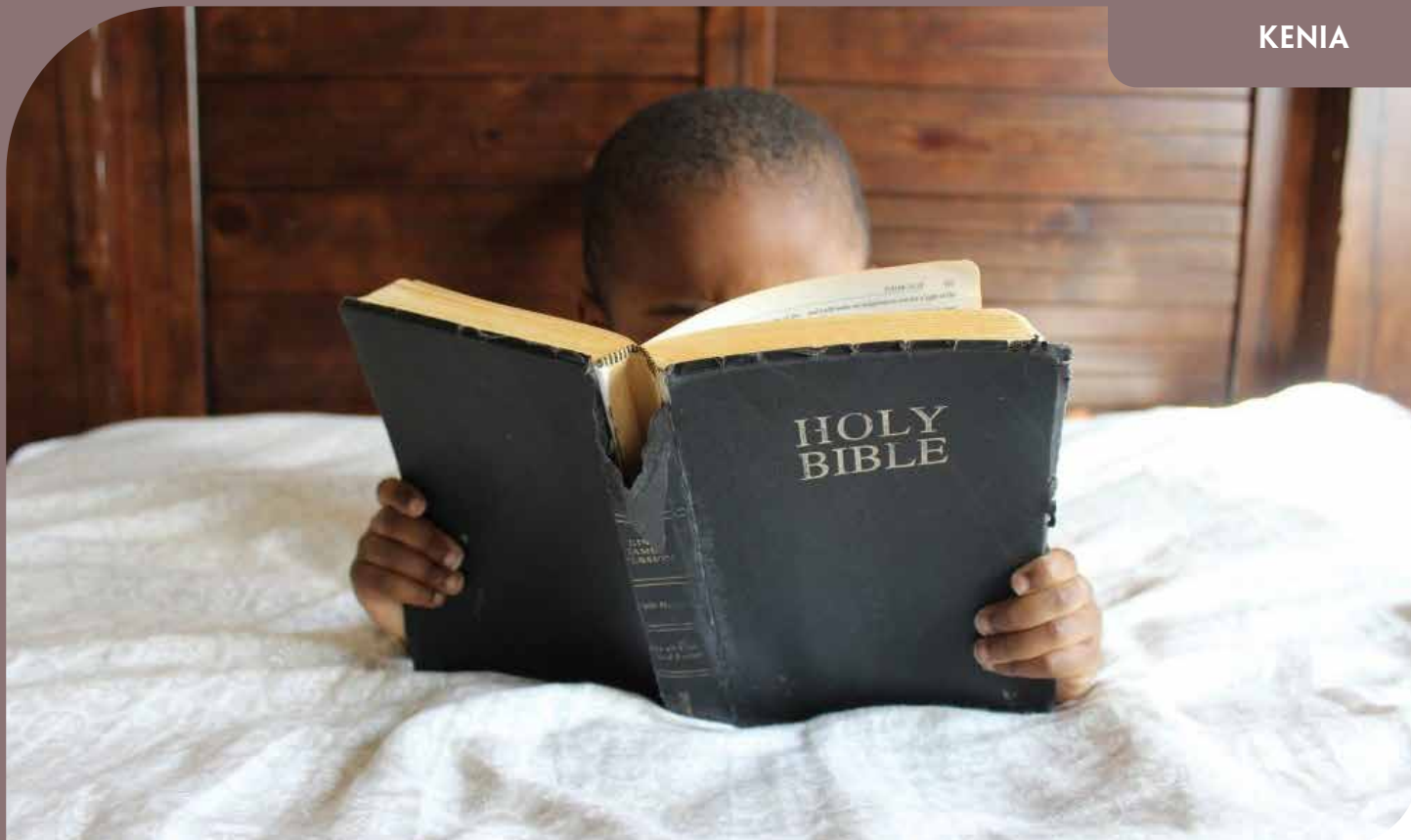
25 jaar frater

1 mei:

frater Richard Nyaanga
Morumbwa.

5 mei:

frater Damasus Dobat,
frater Mikael Migo Ojan,
frater Yulius Kadang,
frater Antonius Gokok Kean.

DE BIJBEL LEZEN

Volgens de statistieken hebben de meeste gelovigen nooit volledig hun Bijbel gelezen. Veel mensen beginnen wel met lezen, maar worden dan overweldigd door het aantal hoofdstukken (1.189) en verzen (31.102).

Sommigen zullen zeggen dat het niet moeilijk moet zijn: begin gewoon op pagina één, lees enkele pagina's per dag, en uiteindelijk heb je het hele boek uit. Maar als je de Bijbel leest, lees je niet enkel woorden, zoals je een roman zou lezen. Je wilt ook de boodschap binnenlaten, er woord voor woord over mediteren en het een onderdeel van je leven maken. En dat kan wel even duren. De grote vraag is: "is het mogelijk om de Bijbel volledig te lezen?" Ik was eens in een kapperszaak waar een discussie ontstond over bovenstaande vraag en veel mensen antwoordden in overeenstemming met de bevindingen van de statistieken.

Pijlers van het Christendom

Eén man stond echter op en meende dat het niet moeilijk is om de hele Bijbel te lezen en te begrijpen. Volgens hem hoeft men alleen maar de boeken van de Bijbel samen te vatten in de drie theologische deugden geloof, hoop en liefde, en deze in praktijk te brengen. Deze deugden, zei hij, zijn de pijlers van het

christendom, omdat zij de christenen de beschikking geven over een relatie met de Heilige Drie-eenheid. Dit motiveerde mij om dieper in te gaan op het bovenstaande 'trio'.

Geloof

Dit is de deugd waarmee we in God geloven en alles geloven wat Hij ons heeft gezegd en geopenbaard, want Hij is de waarheid zelf. Door het geloof verbindt de mens zich vrijelijk aan God. Kijk naar de patriarch Abraham, hij wordt beschouwd als de vader van het geloof omdat hij al zijn geloof en vertrouwen in God stelt, en zoals het boek Genesis stelt:

"Ik zweer bij mijzelf-spreekt de HEER: Omdat je dit hebt gedaan, omdat je mij je zoon, je enige, niet hebt onthouden, zal ik je rijkelijk zegenen en je zoveel nakomelingen geven als er sterren aan de hemel zijn en zandkorrels op het strand langs de zee, [...]. Want jij hebt naar mij geluisterd (Gen 22,16-18)".

Het geloof brengt zegeningen van God en de vervulling van zijn beloften. We worden daarom aangespoord om standvastig te blijven en het gezicht van God te blijven zoeken. Onvoldoende geloof heeft zijn gevolgen, bijvoorbeeld toen Petrus de kracht van de wind en de golven zag, werd hij overweldigd door angst en begon hij te verdrinken. "Waarom twijfel je, Petrus?" vroeg Jezus (Mattheüs 14,30). Onze twijfels kunnen ons doen verdrinken wanneer er uitdagingen op ons pad komen, maar de beloning voor degenen die het geloof behouden is er in overvloed.

Hoop

De Catechismus van de Katholieke Kerk definieert de hoop als de theologische deugd waarmee wij het koninkrijk van de hemel en het eeuwige leven als ons geluk wensen, waarbij wij vertrouwen stellen in de beloften van Christus en in de hulp van de genade van de Heilige Geest (CKK. 1817).

Als we hoop hebben hoeven we niet te weten wat de toekomst voor ons in petto heeft, maar we moeten wel optimistisch blijven en volharden in het gebed. Paus Franciscus moedigt alle gelovigen aan om nee te zeggen tegen 'steriel pessimisme' en om onze hoop te vestigen op de Heer die zich aan ons heeft gegeven als bron van levend water (*Evangelii Gaudium* nr. 86).

Soms worden mensen overweldigd door de wonden van het verleden of de beproevingen van het heden, en hebben ze de neiging om het op te geven. In deze situaties worden we geroepen om levende waterbronnen te zijn waaruit anderen kunnen drinken terwijl we samen op weg gaan naar een betere toekomst. Naar mijn mening is hoop de brug tussen geloof en liefde, we moeten ons er nooit van laten beroven!

Liefde

Jezus vat de Tien Geboden samen in één (Liefde). "Heb God lief met heel je hart en met heel je ziel; Heb je naaste lief zoals je jezelf liefhebt." De H. Paulus omschrijft in zijn brief aan de Korintiërs de goddelijke kenmerken van de liefde als "geduldig en vriendelijk; verheugt zich in de waarheid, hoopt alle dingen, verdraagt alle dingen.... De liefde houdt nooit op" (1 Kor. 13,4-8a).

Jezus leert ons wat liefde is. Onze stichter bisschop Zwijzen nodigt ons in de leefregel uit om vanuit deze liefde te leven in onze eigen congregatie, in de gemeenschap waarin we leven (Const. I, 150, 155).

barmhartigheid broederschap

eenvoud godsvertrouwen

Voel je je geroepen?
Wij verwelkomen nieuwe fraters
en anderen die zich met ons willen verbinden.

join-us@cmmbrothers.nl

En dat we ons hart openhouden voor een zo breed mogelijke liefde. In de liefde begint men de vrijheid van het koninkrijk van God te ervaren. De liefde roept ons op om onze schatten op te offeren en los te laten omwille van anderen. Het stelt ons ook in staat om Gods geschenk van barmhartigheid te waarderen, en de noodzaak te voelen die aan anderen door te geven.

Conclusie

Het kennen en doen van Gods wil is de gemakkelijkste manier om de hele Bijbel te lezen. De drie deugden spelen een grote rol in het versterken van onze relatie met God. Er wordt veel van ons verlangd om te kunnen groeien in deze drie deugden. Wat ik vandaag heb geleerd is dat ik beter één deugd per keer kan kiezen, een doel moet stellen om mijn houding te veranderen, dan zal ik in staat zijn om daarin te groeien. Zoals pater Denis Omae OCD het zegt: "herhaald gedrag leidt tot gewoonte en herhaalde gewoonte vormt karakter."

frater Elijah Agilo CMM (Kenia)

HERINNERINGEN AAN MIJN LAGERE SCHOOLTIJD

In de jaren 1953 – 1959 volgde Harry Koopman in Zwolle lager onderwijs op de St. Aloysiusschool van de Fraters van Tilburg. Een terugblik:

Het schoolrapport van mijn eerste klas beperkte zich tot zeven vakken; in de zesde klas waren dat er dertien. Dat ik anno 2020 van dergelijke details op de hoogte ben is een verdienste van mijn moeder, die alle schoolrapporten zorgvuldig bewaarde. Het doorbladeren van deze rapporten roept bij mij spontaan allerlei goede herinneringen op. Zo waren er destijds aan deze school vijf fraters verbonden.

St. Aloysiusschool

*Zwolle, jaren vijftig, Fraters
Arnold, Alfried, Felicius, Odo, Walter
Godsdienstleer, lezen, schrijven, rekenen
Geschiedenis allemaal*

(Harry Koopman)

2e klas St. Aloysiusschool Zwolle, 1955, met Harry Koopman, het blonde jongetje op de achterste rij, tweede van rechts.

Schepselen Gods

Het eindniveau van dit onderwijs vormde een solide basis voor mijn verdere ontwikkeling. De fraters in de lagere schoolperiode werkten volgens het beeld dat Mgr. Zwijsen in 1844 met betrekking tot het onderwijs voor ogen stond bij de oprichting van de Congregatie der Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid. Hij zag kinderen als "schepselen

Gods, die met straffe, doch rechtvaardige hand, langs veilige paden het leven moesten worden binnengeleid, om zich aldaar voor te bereiden op het leven in het hiernamaals". Die opvatting was op mijn RK lagere school nog steeds goed merkbaar. Dat Godsdienstleer het belangrijkste leervak was, stond als een paal boven water. Het katholieke element ontbrak ook niet in de

stof van de andere leervakken. Deze geïntegreerde benadering van leerstof, waarbij de vakken met elkaar verweven zijn, wordt ook anno 2020 door onderwijskundigen sterk aanbevolen!

Bonuspunten

Met Godsdiensleer werd met name kennis van de Catechismus bedoeld. Wekelijks werd overhoord en hoofdelijk werd bijgehouden hoe de stand van zaken was. De beoordeling werd vertaald in een cijfer, dat nota bene hoger kon uitvallen dan een '10', te weten $10 + 1$ (!). Deze benadering gold niet voor andere vakken en betrof alleen het foutloos reproduceren van voorgeschreven antwoorden op de standaardvragen in de Catechismus. De verplichte overhoring vond altijd plaats op vrijdagmorgen. Degene die zich vóór vrijdag meldde om meteen te worden overhoord en foutloze antwoorden gaf, scoorde een '11' in plaats van een '10'. Je had dan een bonuspunt gescoord, ter compensatie van lagere scores. Het hoogst haalbare rapportcijfer bleef natuurlijk een '10', maar als gevolg van de bonussen werd de mogelijkheid om dat hoogste cijfer te bereiken vergroot. Pas bij het schrijven van dit artikel, vijftien jaar later, heb ik mij gerealiseerd welk tweede leerdoel achter dit bijzondere puntensysteem verborgen zat. De leerlingen leerden op deze manier al op jonge leeftijd vooruit te kijken en te anticiperen op hetgeen onvermijdelijk was. Hoed af voor deze benadering! Feit is dat de vaardigheid 'scherp plannen' in mijn latere bestaan een hoog peil bereikte.

Nihil obstat

De invloed van de fraters reikte verder dan de deur van het schoollokaal. Ik denk aan het jeugdblad *De Engelbewaarder*, dat uitgegeven werd door Drukkerij het Jongensweeshuis van de Fraters van Tilburg. Nog vóórdat ik in de eerste klas het lezen van eenvoudige woordjes beheerste, hadden de fraters mijn ouders overtuigd van het nut van een abonnement op de uitgave met de ondertitel 'voor de jongere lezertjes'. Met welk type leesopdrachten dat gepaard ging blijkt uit bijgaande afbeelding.

Dit tijdschrift vormde een prima springplank naar lezen als mogelijkheid om de wijde wereld te ontdekken. Al snel was ik lid van de bibliotheek, maar de meeste boeken werden voor mij niet geschikt geacht. Mij werden boeken aangeprezen, waarin de levens van jong gestorven heiligen beschreven werden. Aanvankelijk interessante lectuur, maar na drie of vier van dergelijke vrome voorbeelden was ik toe aan wat steviger kost. Mij staat bij, dat de bibliotheek mij een scala aan boeken wilde uitlenen, mits deze voorzien waren van

het predicaat 'Nihil obstat'. Na enige tijd leerde ik zó snel lezen, dat ik op één dag drie boeken las. Weliswaar kon ik na afloop niet reproduceren wat de titel van het boek was en wie het geschreven had, noch wat de exacte naam van de hoofdpersoon was. Maar van de spanning en de clou had ik genoten.

Rekenen voor gevorderden

In de jaren vijftig werden alle sommen op papier gemaakt, met een kladblaadje ernaast. Natuurlijk beschikte destijds geen enkele leerling over een rekenmachine. Op enig moment verscheen in 'mijn' zesde klas een gast-frater om ons kennis te laten maken met 'rekenen voor gevorderden'. Deze rekenexpert was op tournee langs allerlei lagere scholen. Onder meer leerde deze frater ons een simpel trucje om bij vermenigvuldigingen gevoel te ontwikkelen voor de juistheid van de uitkomst. In het jargon van de rekenkunde wordt deze techniek de 'kruismethode' of 'negenproef' genoemd. Van deze 'hocus pocus' manier van inschatten of een uitkomst correct is heb ik nog vele jaren plezier gehad. Zowel op de middelbare school als daarna bij natuurkundeprectica.

Het onderwijs van de Fraters van Tilburg heeft me destijds prima voorbereid op het leven in het 'hier en nu'; over de kwaliteit van de voorbereiding op een volgend bestaan in het hiernamaals heb ik nog geen oordeel...

Harry Koopman

Pagina uit *De Engelbewaarder*, 1953.

frater Michael Mbogo.

SCHILDERIJEN DOOR MICHAEL MBOGO

Vroeger en ook vandaag de dag zijn er nogal wat fraters met een zeker creatief talent. Ze maken schilderijen, tekeningen, beeldhouwwerken of ander bijzonder vakwerk. Het geeft een andere, soms onbekende kijk op de makers. Deze rubriek presenteert steeds een selectie uit dit werk. Deel 9 van deze rubriek toont schilderijen van frater Michael (Mick) Mbogo uit Kenia.

Ik ben begonnen met tekenen toen ik op de basisschool zat. Toen mijn moeder ontdekte dat ik het leuk vond om te tekenen, kocht ze vaak tekenboeken, kleurpotloden en waterverf voor me. Ze vond mijn tekeningen altijd mooi en ze hielp me met ideeën voor nieuwe tekeningen. In die tijd nam ik kunst nog niet serieus, ik deed het gewoon voor de lol. Op de middelbare school tekende ik nog steeds, maar niet zoveel als vroeger.

De juiste plek

Toen ik in de congregatie kwam, ontdekte ik dat er veel fraters zijn geweest die kunst maakten. Ik voelde me bemoedigd en op de juiste plaats. In mijn kamer ligt altijd een schetsboek. Vorig jaar besloot ik mijn werk een stapje hoger te tillen na het bekijken van documentaires over andere kunstenaars op sociale media. Ik begon onderzoek te doen naar verschillende soorten verf en hoe deze te gebruiken.

Ik stapte over van aquarelverf naar acrylverf. Acrylverf is nieuw voor mij en ik heb veel geleerd via YouTube over het gebruik ervan. De Covid-19 lockdown gaf me ruimschoots de tijd om te leren hoe ik portretten moet maken. Tot nu toe heb ik zes portretten gemaakt; vijf daarvan bevinden zich in de Umoja-gemeenschap en één heb ik aan mijn moeder cadeau gedaan.

Inspiratie

Over het algemeen word ik geïnspireerd door mensen die hard werken om van de wereld een betere plek te maken, zoals de H. Vincent, moeder Teresa en vele anderen. Ik ben ook gefascineerd door de schilderijen die ik gevangen zien maken. Ik moedig ze aan om

door te gaan, het is een goede therapie voor de geest en in de toekomst kunnen ze er misschien nog iets mee verdienen.

Dromen

Onlangs heb ik ook de digitale beeldbewerking ontdekt, en ik ben daarmee aan het oefenen. Mijn doel is om te kunnen communiceren met behulp van strips en animaties. Ik wil me niet beperken tot tekenen en schilderen. In de toekomst wil ik ook gaan oefenen met beeldhouwen. Mijn droom is om via mijn kunst het Evangelie te delen. Kunst is een taal die iedereen gemakkelijk kan begrijpen.

frater Michael Mbogo CMM (Kenia)

Ik probeerde een vrolijke Afrikaanse dame te schilderen, maar toen ik klaar was leek ze ergens voor weg te rennen.

Mijn liefde voor vogels inspireerde om dit te schilderen.

Twee gazelles.

Bloemen.

Kikuyu-vrouwen in de prekoloniale periode.

De Emmaüsgangers.

Beschermengel in Masai-stijl.

De H. Fransiscus (een cadeau voor mijn moeder).

'Mansuete et fortiter', de wapenspreuk van Joannes Zwijsen.

Ter ere van Moeder Maria.

Shirikisho (delen).

DE VAKANTIEVIERDAAGSE: VAKANTIE VOOR IEDEREEN

De congregatie wordt wereldwijd geconfronteerd met allerlei vormen van materiële en geestelijke noden. In hun apostolaat proberen fraters deze samen met anderen te verlichten. In de zestiende aflevering van deze rubriek belichten we de vakantievierdaagse in Kloosterhotel ZIN in Vught, een initiatief van de gemeenschap Eleousa.

Elk jaar in de zomer, als het hotel toch leeg is, organiseren de fraters met een groep vrijwilligers twee vakantieperiodes voor mensen die zich geen vakantie kunnen veroorloven. De gasten verblijven vier dagen in Kloosterhotel ZIN, volledig verzorgd inclusief maaltijden, met liefde bereid door vrijwilligers. Er worden ook verschillende activiteiten georganiseerd, zoals sieraden maken, koekjes bakken, en zeepsteen bewerken. De haren kunnen worden geknipt door een gepensioneerde kapper en wie wil krijgt een ontspannende massage. Ook worden er uitstapjes gemaakt. In 2020 was dat een boottocht door de Binnendieze in Den Bosch, zwemmen in strandbad de IJzeren Man in Vught, en een maaltijd in een pannenkoekenhuis.

Een heel bijzondere activiteit werd deze keer verzorgd door de stichting 'Ik sta voor vrede vrijheid en vriendschap'. De vakantiezoekers legden samen met vrijwilligers en personeel van kloosterhotel ZIN een Tapijt voor Vrede. Het uitgangspunt was 'Zing, vecht,

huil, bid, lach, werk en bewonder', het lied dat Ramses Shaffy schreef voor iedereen die zich weleens eenzaam of ongelukkig voelt. De deelnemers dachten na over de volgende vragen: Waar zingt jouw hart voor? Waar vecht jouw hart voor? Waar huilt jouw hart om? Waar bidt jouw hart voor? Waar lacht jouw hart om? Waar werkt jouw hart voor? Wie/wat bewondert jouw hart? De antwoorden werden op grote gouden deksels geschreven, die samen met andere deksels onderdeel werden van een bijzondere tapijt rondom het Jezusbeeld in de tuin.

De vakantievierdaagse wordt financieel mogelijk gemaakt door een paar trouwe sponsors die met geld of goederen steunen, zoals de Vincentiusvereniging, een cateringbedrijf, een wijnhandel, en een supermarktketen. De gasten worden geselecteerd in samenwerking met organisaties die deze doelgroep goed in beeld hebben: de Voedselbank Tilburg, stichting Quiet in Tilburg en Den Bosch, Vluchtelingenwerk Eindhoven en de Vakantiebank in Delft.

Het Tapijt voor Vrede.

Fietstocht.

Workshop bloemschikken.

Boottochtje in den Bosch.

Workshop bloemschikken.

Het Tapijt voor Vrede.

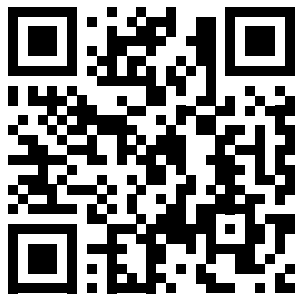

Boottochtje in den Bosch.

Het Tapijt voor Vrede.

*Filmpje van het 'Tapijt voor Vrede',
door Abdulrahman Nourallah.*

Frater Johannes Kojongian in de keuken.

*Vrijwilligers, fraters en geassocieerden verzorgen samen
de maaltijd.*

Het landgoed nodigt uit tot een fijne wandeling.

Gouden deksels met antwoorden uit het hart.

ROND JOANNES ZWIJSEN

PORTRETTEEN VAN ZWIJSEN

V.l.n.r.: Stichtersportret Zusters SCMM, door J.F. Hutten, 1939; lithografie door W. Chimaer, 1847; stichtersportret Fraters CMM, door W. Chimaer, 1848; foto door L. Stollenwerk, 1863.

7 augustus 1848. Portretschilder Willem Chimaer van Oudendorp (1822-1873) probeert een nieuwe afspraak te maken met Monseigneur Zwijsen voor het vervaardigen van zijn stichtersportret. Het schilderij is al grotendeels gereed, maar kan pas worden afgerond als Monseigneur de tijd heeft om te poseren. Door de drukke agenda van Zwijsen is dat nog niet gelukt. In een bijzin informeert de kunstenaar nog even beleefd wanneer Zwijsen de rekening denkt te betalen van een ander, eind 1847 vervaardigd portret.

Zwijsen was geen gemakkelijke klant, maar het stichtersportret dat zich nog steeds in de congregatie bevindt maakt duidelijk dat de rekeningen uiteindelijk zijn betaald en dat de drukke kerkbestuurder even de tijd heeft gevonden om te poseren. Het schilderij toont ons Zwijsen in een voor een stichtersportret karakteristieke pose. Op de achtergrond zien we het fraterhuis. De stichter draagt alle tekenen van de bisschoppelijke waardigheid: bisschopskruis, ring en purperen *solī deo*. In de linkerhand houdt hij zijn bonnet, met de rechterhand maakt hij een zegenend gebaar. Zwijsen heeft zijn ogen ten hemel geheven alsof hij wil zeggen: we mogen op God vertrouwen voor het welslagen van deze stichting. In de linker bovenhoek zien we Zwijsens bisschopswaapen afgebeeld, met leeuw en lam en de wapenspreuk *mansuete et fortiter*: mild en daadkrachtig.

Ook Chimaers lithografie van 1847 toont ons Zwijsen in bisschopskleding, in een meer alledaagse setting

maar wel met ring, kruis, *solī deo* en bisschoppelijke sjerp. Hij zit aan zijn schrijftafel, heeft enkele brieven in de hand en een biografie van de H. Vincentius onder handbereik. Het bijschrift vermeldt alle officiële functies die Zwijsen in 1847 heeft.

Naast het studeerkamerportret van eind 1847 en het stichtersportret van eind 1848 kunnen we nog een derde Zwijsen-portret plaatsen, namelijk het portret als stichter van de zustercongregatie. Het is het oudst bekende Zwijsenportret en in 1839 vervaardigd door de Tilburgse kunstschilder Johannes Franciscus Hutten (1811-1891). Het toont ons een 45-jarige, zelfbewuste Zwijsen in soutane, zijn dagelijkse kleding als pastoor, met op de achtergrond het zusterhuis van de Oude Dijk. Zwijsen wijst met zijn linkerhand op de Regel van de congregatie, terwijl hij in de rechterhand een niet nader bekend boek vasthoudt. Fors van gestalte en trots kijkt de stichter de toeschouwer aan.

Zuster Lauret merkt in haar geschiedenis van de zusters naar aanleiding van dit schilderij op: "Wie het in 1839 geschilderde portret van de knappe, olijk kijkende pastoor Zwijsen vergelijkt met de afbeelding van het asgrouwe, nurkse gezicht van de bejaarde bisschop, waarin de halfgeloken ogen de levensmoetheid accentueren, beseft dat hij teveel heeft moeten torsen in het leven."

Charles van Leeuwen

AFSCHIED VAN DE VUURHAARD

Communitieit De Vuurhaard in Udenhout is gesloten. Op 7 juli 2020 vertrokken de laatste fraters naar hun nieuwe thuis. Bij het feest van 100 jaar fraters in Udenhout in 2001 kregen de bewoners van communitieit De Vuurhaard van frater Frans van de Meulengraaf een origineel cadeau: kopieën uit de staat van de congregatie met gegevens over het fraterhuis in Udenhout, van het jaar van de oprichting, 1901, tot het jubileumjaar 2001. Met deze gegevens nemen we u graag in vogelvlucht mee langs enkele interessante zaken die de loop van de geschiedenis van dit huis op een bijzondere manier vorm en inhoud hebben geven.

Hoe het begon

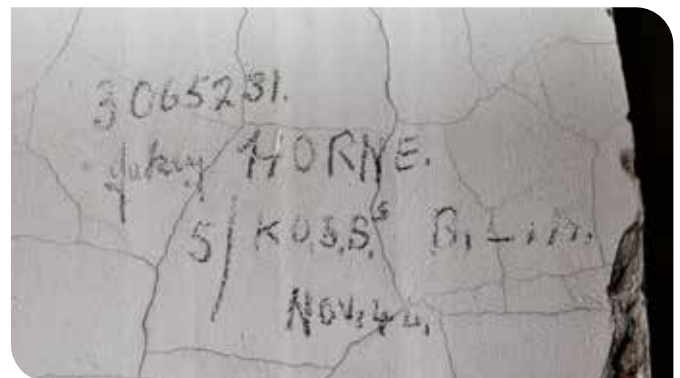
In 1901 begonnen de fraters met een jongensschool voor 68 leerlingen. In 1911 kwam daar een voor de fraters in Nederland unieke activiteit bij: een landbouwcurcusus. En in 1934 werd er aan 20 leerlingen 'Varkenskennis' gedoceerd.

St. Petruschool in Udenhout met frater Arnold Lathouwers, periode 1944-1951.

Oorlogstijd

Het fraterhuis werd door de Duitse weermacht in beslag genomen op 19 mei 1942. De hele communitieit werd toen gehuisvest in Huize Vincentius in Udenhout. Op de zolder van het fraterhuis vonden we nog een interessante herinnering aan de oorlog. Op een schoorsteen hebben drie Engels sprekende militairen in 1944 hun namen geschreven. Blijkbaar zijn die in aanloop naar de bevrijding in het fraterhuis ingekwartierd geweest.

Schoorsteen met namen van militairen.

Activiteiten

Vanaf de jaren '60 waren de fraters naast hun taken in het onderwijs en buitenschoolse activiteiten ook betrokken bij jeugdwerk en sociaal werk. In 1960 begonnen frater Joannes Baptist en frater Emilius met de voetbalvereniging RK-SSS: 'Rooms Katholieke Sport Staalt Spieren'. Een club waar frater Ger Oomens nog jarenlang zijn enthousiaste medewerking aan heeft gegeven. Een paar jaar later begon frater Servatius met het jongenskoor 'Gaudeamus', jarenlang bekend of liever gezegd beroemd om zijn uitvoeringen van musicals. Je hoort nóg mensen lovend spreken over de musical 'het bloemenparadijs'. In 1962 werd diezelfde frater ook dirigent van het koor van de zusters van St. Felix, de zusters van liefde.

In 1970 kwamen er drie fraters met tijdelijke binding in het fraterhuis wonen en werd het dus eigenlijk een opleidingshuis waar frater Kees Paanakker een rol in vervulde. In 1970 kwam ook frater Ad de Swart in

Musical 'Het bloemenparadijs', geschreven door frater Servatius en uitgevoerd door jongenskoor Gaudeamus op de St. Petruschool, 1950.

Udenhout. Hij werd de laatste frater die op de school achter het fraterhuis leraar was en kan daar nog heel veel over vertellen.

Een andere doelgroep

Het jaar 1985 was een betekenisvol keerpunt in de geschiedenis van het fraterhuis. De aandacht van de fraters verschoof naar een andere doelgroep dan ze gewend waren. De Vuurhaard in Udenhout werd onder leiding van frater Simon van den Broek een opvang voor mensen aan de rand van de samenleving. Ex-drugsverslaafden; jongeren weggelopen uit hun gezin; mensen uit gebroken relaties; vluchtelingen met en zonder verblijfsvergunning.

Vluchtelingenopvang

In 1999 woonden er nog maar twee fraters in De Vuurhaard. In datzelfde jaar werd de Salvator-community in Scheveningen opgeheven en kozen de fraters Kees Mateijsen en Ad de Kok ervoor om naar Udenhout te verhuizen en samen met de fraters daar een nieuwe start van De Vuurhaard te maken, gericht op de opvang van uitgeprocedeerde vluchtelingen.

Twintig jaar lang vonden vluchtelingen onderdak in de Vuurhaard. Ongeveer 750 vluchtelingen uit vele landen vonden er een plek waar ze tot rust konden komen en nadenken over en werken aan een nieuwe toekomst. De opvang kreeg ondersteuning, aanvankelijk van de stichting Vluchtelingen Opvang Tilburg en later van Vluchtelingenwerk Midden Brabant.

Eetcafé

Een van de belangrijkste activiteiten van de community én de vluchtelingen was het eetcafé. Duizenden mensen hebben kunnen genieten van maaltijden met een receptuur uit de landen waar de vluchtelingen vandaan kwamen. Maar ook konden de gasten luisteren naar verhalen van en over de gevluchte mensen: hun problemen, en hun mogelijkheden en onmogelijkheden richting toekomst.

Het eetcafé.

Vertrek

In januari 2020 zijn de fraters gestopt met de vluchtelingenopvang. Dat was geen gemakkelijke beslissing. Als men vroeg waarom ze stopten, zei ik (frater Ad de Kok): "wij werden te oud en de vluchtelingen te jong." Het huis met de vijftien kamers was nu te groot en te duur. De fraters Johannes Kjongian en ik verhuisden naar het Generaalat. De fraters Ger Oomens, Rinus Romme, en Kees Mateijsen verhuisden naar de community Joannes Zwijsen.

En zo kwam er een einde aan het verblijf van de fraters in Udenhout. Een periode van bijna 120 jaar waarin vele fraters met hun leven en werken een stempel hebben mogen drukken op de Udenhoutse samenleving. Het was goed. Voor de mensen van Udenhout én voor de fraters.

frater Ad de Kok CMM (Nederland)

De laatste bewoners van fraterhuis De Vuurhaard: fraters Johannes Kjongian, Ad de Kok, Ger Oomens, Rinus Romme, en Kees Mateijsen.

GEASSOCIEERD LID

FRITS AARTS

Hij werd geboren te Liessel op 18 april 1929. Hij overleed op 1 augustus 2020 in Kerkrade. Op 7 augustus 2020 hebben familieleden, vrienden en fraters in een besloten plechtigheid afscheid van hem genomen. Vervolgens is hij begraven te Kerkrade.

Frits was in de afgelopen twintig jaar nauw betrokken bij de congregatie van Fraters CMM. Als jongeman was hij enige jaren lid van de congregatie, totdat hij ontdekte dat dit zijn levensroeping niet was. Hij leerde zijn toekomstige vrouw Tina kennen en zijn leven kwam in het teken te staan van hun huwelijk en gezinsleven. Maar het religieuze leven bleef hem trekken. Op latere leeftijd kreeg zijn verlangen om met de congregatie verbonden te zijn een duidelijke vorm: hij werd in 2002 geassocieerd lid van de congregatie. Hij onderhield goede contacten met de fraters, in het bijzonder met de gemeente in Vught. In zijn eigen omgeving en met name in zijn parochie was hij mensen op pastorale wijze nabij. Zo leefde en handelde hij in de geest van de congregatie. We zijn Frits dankbaar dat hij zo op geheel eigen wijze in Kerkrade en omgeving zijn lidmaatschap van de congregatie heeft beleefd en er mensen goed mee heeft gedaan. We weten ook dat het lidmaatschap van onze congregatie veel voor Frits zelf heeft betekend. Frits heeft lang mogen leven, ruim 91 jaar. Nu daaraan een einde is gekomen, zullen ook wij, fraters, Frits missen en zullen wij het goede dat van hem uitging in onze herinnering bewaren. Wij vertrouwen hem toe in de handen van God, onze barmhartige Vader, in het geloof dat hij bij Hem geborgen mag zijn.

FRATER

GODFRIED (G.A.) KANEN

Hij werd geboren te Luyksgestel op 3 februari 1922 en trad in de Congregatie van de Fraters CMM te Tilburg op 8 september 1938. Hij overleed op 2 juli 2020 in woonzorgcentrum Joannes Zwijsen te Tilburg. Op 8 juli hebben medebroeders, familieleden en vrienden in een besloten plechtigheid afscheid van hem genomen. Vervolgens is hij begraven te midden van zijn overleden medebroeders op het Landgoed Steenwijk te Vught.

Godfried koos voor de kweekschool en voor de vorming tot frater. Als 19-jarige stond hij al voor de klas. Aan het einde van de jaren zestig zond de congregatie hem uit naar achtereenvolgens Congo, Namibië en Californië. De omstandigheden in Congo en Namibië vroegen veel van zijn aanpassingsvermogen. Hij bleef echter kalm en standvastig. In overleg met zijn oversten maakte hij de keuzes die het beste pasten bij de situatie en vervolgens was hij weer te vinden voor een nieuwe uitdaging in een ander land. Op 80-jarige leeftijd keerde hij terug naar Nederland. Frater Godfried was een overtuigd en dienstbaar religieus. Het onderhouden van de relatie met zijn Schepper vormde de basis voor zijn leven en functioneren. Tegelijkertijd hechtte hij grote waarde aan vakbekwaamheid en degelijkheid. Hij droeg graag bij aan een goed gemeentelven. Bijna tot op het laatst diende hij zijn medebroeders in kleine dingen, bijvoorbeeld als chauffeur of als kapper. Ontspanning zocht hij graag in ontmoetingen met anderen. Na de verhuizing naar Joannes Zwijsen kon hij bijvoorbeeld nog erg genieten van een aspergemaaltijd in Reusel. Godfried mocht 98 jaar worden. Wij vertrouwen hem nu toe aan de Barmhartige God, op wie hij al die jaren zijn vertrouwen heeft gesteld.

NOODKREET

Barmhartigheid en broederschap zijn de twee kernbegrippen in het charisma van de Fraters CMM. Mooie woorden. Maar wat komt daarvan tot uitdrukking in het gewone dagelijks leven van fraters? Dat wordt belicht in deze rubriek 'Zie mijn mensen'.

De fraters Antonius Ditubun (links) and Agustinus Farneubun (midden) delen voedsel uit tijdens de Covid-19 pandemie.

"Frater... frater...! Help alstublieft...! Genees alstublieft ons kind ...!" Hartverscheurend schreeuwend kwamen een moeder en grootvader 's ochtends vroeg de polikliniek St. Lukas in Aek Tolang binnen rennen. Een klein meisje werd naar binnen gedragen. De moeder ging terug naar huis, want ook zij voelde zich niet goed. Het meisje was ernstig uitgedroogd. Sinds twee dagen had ze last van diarree, braken, en koorts. Ik kon haar niet meer redden.

Ik bracht haar lichaam naar het huis van haar grootvader. "Frater, we hebben geen geld, maar onderzoek alstublieft mijn andere kleinkinderen, anders sterven ze ook zoals deze kleine prinses." Het meisje had twee broertjes, 7 en 11 jaar oud. Ik nam de jongens mee naar de kliniek en liet ook de moeder naar de kliniek brengen. Ik gaf hen een infuus, want ook zij hadden uitdrogingsverschijnselen. Na de middag knapten ze op.

De ziekte die deze familie trof heeft twee onderliggende oorzaken: gebrek aan kennis over hygiëne en gezondheid, en armoede. "Zoiets kan meer mensen overkomen", dacht ik, "en dat enkel wegens gebrek aan voorlichting. Wat kan ik doen? Niet alleen voor dit gezin, maar ook voor andere kwetsbare families?"

De situatie raakte me en ik wilde iets doen. Met hulp van PERDHAKI (een organisatie voor gezondheidszorg)

in het bisdom Sibolga, en samen met enkele welwillende mensen die actief zijn in de gezondheidssector, vormden we een team: het *Baksos* (sociaal werk) Team Perdhaki Bisdom Sibolga. We verzamelden fondsen, medicijnen en middelen t.b.v. persoonlijke hygiëne. We geven gezondheidsvoorlichting en verzorgen consulten en medicatie. Sinds de oprichting in 2016 hebben we al veel mensen kunnen helpen, ook in afgelegen gebieden, en dat is echt een geschenk van God.

Tijdens de huidige Covid-19 pandemie delen we maskers uit, en we bieden bonenpap en eieren – voedzaam en gezond – aan gezondheidswerkers. We verstrekten ook voedselpakketten aan zo'n 200 noodlijdende gezinnen. We werken gestaag verder, samen, in vreugde en in verdriet, en onze slogan is "Caring and Sharing" (Zorgen en Delen).

Voedselhulp in Aek Tolang.

De gebeurtenis waarmee ik dit verhaal begon doet me denken aan het verhaal van Jezus' genezing van tien melaatsen: "Jezus, Meester, heb medelijden met ons" (Lucas 17,13). Het geschreeuw van de melaatsen zijn als de schreeuw van de familie die hun dochter verliest en om hulp smeekt. Ik kan niet anders dan er naar luisteren en proberen een antwoord te geven.

**Frater Agustinus Farneubun CMM
(Aek Tolang, Indonesië)**

**WIJ AANVAARDEN DE UITNODIGING
OM IN TE KEREN IN ONSZELF
EN TOT DE VADER TE BIDDEN IN HET VERBORGENE**

(uit de leefregel van de Fraters CMM)